

mag. Peter Cigrovski, prof.
II. gimnazija Maribor

Recenzija: Insight Intermediate Second Edition

Insight Intermediate Second Edition je učbenik avtorjev Jayne Wildman, Claire Thacker, Alexandre Paramour in Cathy Myers, ki v učbeniški seriji Insight pokriva zahtevnostno raven "intermediate" oziroma raven B1. Kot takšen ustreza poučevanju angleščine kot prvega tujega jezika v 1. in 2. letniku gimnazijskega izobraževanja, angleščine kot prvega tujega jezik v 3. in 4. letniku srednjega tehniškega oz. strokovnega izobraževanja ter angleščine kot drugega tujega jezik v 3. in 4. letniku gimnazijskega izobraževanja. Recenzija se osredinja na strukturo učbenika in izbrani pristop k razvijanju jezikovnih kompetenc (branje, poslušanje, govorjenje, pisanje) ter h krepitvi slovničnih in leksikalnih struktur dijakov.

Struktura učbenika

Učbenik *Insight Intermediate Second Edition* sestoji iz 10 identično sestavljenih enot. Vsaka enota je enako strukturirana, in sicer iz podenote A: branje in besedišče, podenote B: slovnica, podenote C: poslušanje, podenote D: kultura in podenote E: pisno izražanje. Tem enotam sledijo še dodatne enote "Global Skills", katerih cilj je razvijanje veščin, bi so z veljavnim učnim načrtom za angleščino v gimnazijskem programu (v nadaljevanju: UN) poimenovane kot vseživljenjske veščine, ter "Cumulative review Units", to so enote, katerih namen je ponoviti usvojeno znanje prejšnjih enot. Učbenik je torej koncipiran zelo jasno in logično, kar omogoča učitelju hiter in učinkovit pregled nad obravnavano snovjo, dijaku pa sistematičen jezikovni napredek. Če se morda zdi, da je učbenik zasnovan nekoliko brez domišljije, po natančnejšem pregledu ugotovimo, da avtorji sledijo najnovejšim smernicam na področju poučevanja angleščine kot tujega jezika. Vsaka podenota učbenika namreč učinkovito povezuje mnoge jezikovne veščine (branje povezuje z govorjenjem, slovnico s poslušanjem, poslušanje s pisnim izražanjem) ter tako stimulira naravno usvajanje jezika.

Razvijanje bralnih jezikovnih veščin

Videti je, da učbenik poudarja razvijanje bralnih veščin: ne le da se vsaka enota začne z daljšim besedilom, temveč se dokaj obsežna besedila pojavljajo tudi v drugih podenotah ter tako sledijo smernicam integracije in prepletanja jezikovnih veščin. Naloge branja se tipično začnejo z uvodnimi motivacijskimi vprašanji, ki dijaka pripravijo na osrednjo obravnavano temo, nato pa ga uvedejo v bralne strategije. Prav slednje se mi zdi še posebej pohvalno in v učbenikih velikokrat izpuščeno: učbenik *Insight Intermediate Second Edition* torej ne predvideva, da dijak že poseduje potrebne veščine za določen tip bralnega razumevanja, temveč jih sistematično razvija in krepi. Dijaka uvaja v strategijo, kako reševati naloge, ko besedišča ne poznamo v celoti (besedilo *First Impressions*); uvaja jih v globalno branje (npr. *Health matters*) ali pripravlja k iskanju specifičnih informacij (npr. besedilo *This isn't just a game*). Vse to so bralne strategije, ki se uporabljajo pri različnih tipih bralnih nalog in ki jih učbenik uspešno povezuje z razloženimi strategijami. Učbenik torej dijake uvaja v standardne tipe bralnega razumevanja (kratki odgovori, povezovanje odstavkov s podnaslovi, odgovori zaprtega tipa (multiple choice)) in z njimi povezane strategije ter jih tako pripravlja na izpitno situacijo, saj tako poklicna kot tudi splošna matura vsebujeta takšne tipe nalog. Kar nekoliko

razočara, je nabor besedilnih vrst, iz katerih avtorji jemljejo besedila, saj gre skoraj izključno za časopisne članke, a so ti grafično zanimivo oblikovani, predvsem pa tematsko stimulativni. Besedila tako pokrivajo tipične (in pričakovane) teme, kot so onesnaževanje okolja, tipi osebnosti, dotakne pa se tudi tem, ki so blizu mladim: pomen selfijev, digitalne tatvine, generacijski prepad (agism/youngism). Menim, da učbenik tematsko pokrije izredno širok spekter interesov, od družboslovnih do naravoslovnih, v katerem bo vsak dijak (in učitelj) našel besedilo, ki mu bo blizu. Z didaktičnega vidika se mi zdi dobrodošla odločitev avtorjev, da so besedila izkoristili ne le za uvajanje v bralne strategije, temveč tudi v novo besedišče, vezano na osrednjo temo poglavja. Dijak je tako osnovnemu besedišču izpostavljen že na začetku, tega pa v naslednjih podenotah ponovi, okrepi in razširi.

Razvijanje slovničnih struktur

Učbenik *Insight Intermediate Second Edition* skuša narediti tudi poučevanje, učenje in usvajanje slovnice, slovničnih struktur ter pravil čim bolj naravno in intuitivno. To se kaže v zavestni odločitvi avtorjev, da slovnico povežejo z jezikovnimi veščinami (branja, pisanja ali obojega) ter pri tem izhajajo izključno iz induktivne metode. Dijaki so torej najprej izpostavljeni besedilu, ki vsebuje ciljne slovnične strukture, temu pa sledijo vprašanja, ki jih sistematično vodijo do slovničnih pravil analiziranih slovničnih enot. Tako dijaki sami pridejo do osnovnih jezikovnih spoznanj. Oba pristopa, integracija jezikovnih veščin in deduktivni pristop k razumevanju slovnice, simulirata naravno usvajanje jezika. Takšnemu teoretičnemu delu sledi še praktični del, torej utrjevanje obravnavane slovnične enote s standardnimi tipi nalog, kot so naloge dopolnjevanja (gap fill tenses/verb forms), naloge povezovanja itd. Vsaka slovnična enota vsebuje še natančen napotek, kje v delovnem zvezku najdemo nadaljnje informacije glede slovnice ali dodatne slovnične naloge. Učbenik je pri obravnavi slovničnih struktur učinkovit in dokaj ambiciozen: prva štiri poglavja se osredotočajo na pregled časov, nato pa se loti trpnika, poročanega govora, vseh pogojnikov, odvisnih stavkov ter deležniških struktur in s tem nagovori tudi zahtevnejše dijake na ravni B1.

Razvijanje slušnega razumevanje

Videti je, da so avtorji dali precejšnji poudarek razvijanju slušnih veščin. Poleg mnogih krajših posnetkov, ki se pojavijo v domala vseh podenotah učbenika, se podenote Listening osredinjajo izključno na poslušanje. Podobno kot pri branju tudi tukaj pogrešam večji razpon besedilnih vrst oziroma virov: tukaj so besedila (skoraj) izključno pripravljena kot radijske oddaje ali radijski intervjuji; avtorji torej niso posegali po besedilih tipa vox populi, ki niso skrbno pripravljena in strukturirana. Besedila slušnega razumevanja predstavljajo tematski podaljšek tem, ki jih uvajajo osrednja bralna besedila na začetku vsakega enote, pa vendar posnetki predstavljajo tematsko razširitev. Avtorji so k posnetkom pripravili povečini naloge objektivnega tipa (kratki odgovori, pravilno/neppravilno, multiple choice), kar pri pouku omogoča hitrejši pregled nalog in s tem hitrejši napredek ure, hkrati pa dijake uvaja v tip nalog, značilen za standardizirane teste, kot je tudi splošna matura. Nekatere izmed teh nalog, a ne vse, vsebujejo kratek pregled strategij, ki naj jih dijaki uporabijo pri določenih tipih naloge; gre torej za podoben pristop kot pri nalogah, ki razvijajo bralne jezikovne veščine. Ker pa naloge poslušanja predstavljajo tematsko nadgradnjo, jim sledijo še naloge, ki se osredotočajo na novo, v predhodni nalogi poslušanja uporabljeno besedišče, vezano na temo. Naj omenim, da tudi delovni zvezek vsebuje obsežnejše naloge poslušanja za vsako enoto.

Razvijanje govornega sporočanja in komunikacije

Sistematično razvijanje govornega sporočanja je vsekakor prednost tega učbenika, saj vsaka podenota *Speaking* predvideva delo v paru (ali majhnih skupinah) na osnovi vizualne (slike, fotografije) ali besedilne (pisne ali avdio) iztočnice (kot so npr. krajša reklamna besedila, objave na socialnih omrežjih itd). Nekoliko nenavadno je, da se govorne naloge manj osredotočajo na osrednjo temo poglavja, ampak ima prednost uporabna angleščina (sposobnosti prepričevanja, izražanja in argumentacije mnenj, nasprotovanja, dajanja navodil itd.). Vsekakor so to pomembne veščine in *Insight Intermediate Second Edition* poskrbi, da nanje ne pozabimo ter jih redno obravnavamo.

Spoznavanje ciljne kulture

Vsako poglavje vsebuje podenoto *Culture*, ki se prvenstevo osredinja na posamezne vidike anglosaške kulture (npr. popularnost T-shirta, Route 66 kot ikonična ameriška cesta, kratka zgodovina hitre prehrane in McDonalda itd.), a občasno poseže dlje (npr. zgodovina Svilene ceste) ter se tako izkaže kot učbenik, ki nagovarja globalno občinstvo. Kulturne teme, ki jih učbenik nagovarja, so vsečne, a zastavljene problematično: tako je npr. McDonald's predstavljen kot kulturni, a problematični ameriški izvozni izdelek in ga poveže s slabimi prehrabnimi navadami. Učbenik tudi npr. nagovori položaj Afroameričanov in poda zgodovinski vpogled v tematiko (Rosa Parks, Martin Luther King in gibanje NAACP). Te kulturne podenote pa občasno kot kulturni artefakt obravnavajo literarna dela (npr. *A Walk into the Woods* avtorja Billa Brysona). Tako vključeno leposlovno gradivo je obravnavano kot besedilo bralnega razumevanja, kar je dobrodošlo, saj se tudi na splošni maturi iz angleščine na izpitni poli 1A (bralno razumevanje) vse pogosteje pojavlja leposlovje in *Insight Intermediate Second Edition* vsekakor poskrbi, da so dijaki pripravljeno tudi na to. Prav tako je vredno omeniti, da kulturne podenote vsebujejo še nadaljevanje oz. nadgradnjo obravnavane teme z video vsebino.

Razvijanje pisnega sporočanja on razumevanja

Vsekakor pohvalen in dobro premišljen vidik učbenika so podenote, posvečene razvijanju pisnega sporočanja. Vsaka podenota *Writing* se osredotoča na drugačno besedilno vrsto. Tako *Insight Intermediate Second Edition* obravnava besedilne vrste, kot so formalna in neformalna elektronska sporočila, različne vrste eseja, zgodba, poročilo. Očitno je, da tukaj učbenik presega nabor besedilnih vrst, ki jih zahtevata splošna ali poklicna matura, in tako učitelju omogoča, da določene podenote izpusti. Učbenik se besedilnih vrst loteva sistematično: najprej dijaka izpostavi potencialni izpitni situaciji v obliki vizualne ali besedilne iztočnice, nato dijaka uvede v primere strategije, kako naj se podobnih nalog loti, ter dijaka spodbudi, da razmišlja o registru in strukturah jezika, ki naj se v obravnavani besedilni vrsti uporabi. Npr. v poglavju, v katerem se obravnava slovnična enota poročani govor, je uvedena besedilna vrsta poročilo, saj ta zelo pogosto vsebuje poročani govori. Takšnemu teoretičnemu premisleku sledi uporabni del, v katerem mora dijak najprej analizirati vzorčni primer besedilne vrste in pri tem uporabiti že usvojeno znanje. Nazadnje sledi še praktična naloga, ki dijaka vodi k pisnemu izdelku. Menim, da je struktura pisnih enot še posebej premišljena in vodi v dobro pedagoško prakso.

Ponavljjanje in poglobljanje znanja

Vsako poglavje se konča z enoto *Review*, namen katere je ponovitev obravnavane snovi, predvsem besedišča in slovnične. Gre za naloge zaprtega tipa (povezovanje besed, besedotvorje, dopolnjevanje besedila itd.), oblikovane kot krajši testi, ki jih dijaki lahko

točkujemo in tako sproti preverjajo svoje znanje. Skupaj z enoto *Assess your progress* v delovnem zvezku služi kot portfelj dijakovega sprotne delu in omogoča pregled nad (pričakovanim) jezikovnim napredkom. Poleg enot ponavljanja pa vsebuje učbenik še *Cumulative Review*, obsežnejše preglede znanja dveh (ali več) enot, ki preverjajo vse jezikovne veščine: poslušanje, branje, pisanje, govorjenje, slovnico in besedišče.

Global skills - vseživljenjske veščine

Insight Intermediate Second Edition vsebuje tudi pet netematskih enot, poimenovanih *Global Skills*, katerih prvenstveni namen je razvijanje vseživljenjskih veščin, kot je skupinsko načrtovanje projekta, načrtovanje učinkovite prezentacije, sposobnost medkulturne komunikacije, skupno reševanje problemov itd. Učbenik tukaj torej razvija mehke veščine, na katere učitelji (pre)pogosto pozabimo, in tako spodbuja k uporabi sodobnih pedagoških načel. Tako kot vsaka kulturna enota vsebuje tudi vsaka enota *Global Skills* video vsebino, ki dijakom in učiteljem približa obravnavano problematiko.

Zaključek

Prepričan sem, da OUP s serijo *Insight* uspešno nadaljuje z generacijo novih, digitalno podprtih učbenikov, ki postavljajo nove standarde v poučevanju angleščine. Učbenik je sicer izrazito izpitno naravnani, njegova glavna prednost pa je predvsem izredna sistematičnost in organiziranost v pristopu k razvijanju vseh jezikovnih veščin in k pripravi na končni izpit (splošno/poklicno maturo). Menim, da učbenik v celoti ustreza deklarirani jezikovni stopnji (B1) ter UN. Prav tako menim, da je učbeniški komplet *Insight Intermediate Second Edition* v celoti primeren za uporabo pri poučevanju angleščine kot prvega tujega jezika v 1. in 2. letniku gimnazijskega izobraževanja, angleščine kot prvega tujega jezika v 3. in 4. letniku srednjega tehniškega oz. strokovnega izobraževanja ter angleščine kot drugega tujega jezika v 3. in 4. letniku gimnazijskega izobraževanja.

Peter Cigi